

aaben til retslig Afgørelse ved de ordinære Retter, forsaavidt Rigslove ikke bestemmer andet. Riget kan kun mod Erstatning anvende Ekspropriation overfor Lande, Kommuner og almenyttige Sammenslutninger.

Ejendom forpligter.

Anvendelsen af Ejendom skal ogsaa tjene Almenvellet.

§ 154.

Arveretten sikres ved den borgerlige Rets Forskrifter.

Statens Andel i Arvegods fastsættes ved Lovene.

§ 155.

Fordelingen og Udnyttelsen af Jorden overvaages saaledes af Staten, at Misbrug undgaas, og det maa tilstræbes at sikre enhver Tysker en sund Bolig og alle tyske Familier, i Særdeleshed de børnerige, et til deres Behov svarende Hjemsted for Bolig og Bedrift. Ved Indførelsen af Ret til Hjemsted vil der særlig være at tage Hensyn til Krigsdeltagere.

Grundejendom, hvis Erhvervelse er nødvendig til Tilfredsstillelse af Boligbehovet, til Fremme af Bebyggelse og Opdyrkning eller til Højnelse af Landbruget, kan eksproprieres. Fideikommisser vil være at ophæve.

Det er Grundejernes Pligt overfor det almene at bearbejde og udnytte Jorden. Den Grundværdistigning, som opstaar uden Anvendelse af Arbejde eller Kapital paa Grunden, vil være at nyttiggøre til Fordel for Samfundet.

Alle Naturskatte i Jorden og alle Naturkræfter, der kan udnyttes økonomisk, staar under Statens Tilsyn. Private Regaler vil ved Lovgivning være at overføre til Staten.

§ 156.

Ved Lov kan Riget, idet Retten til Erstatning bevares, under Anvendelse af de for Ekspropriation gældende Bestemmelser efter deres Aand lade private økonomiske Foretagender, der egner sig for Socialisering, overgaa til Samfundsejendom. Riget kan gøre sig selv, Landene eller Kommunerne delagtige i Forvaltningen af økonomiske Foretagender og Sammenslutninger eller paa anden Maade sikre sig bestemmende Indflydelse paa dem.

Hvor der foreligger paatrængende Behov, kan Riget endvidere i samfundsøkonomisk Øjemed ved Lov sammenslutte økonomiske Foretagender og Sammenslutninger paa selvstyretligt Grundlag med det Formaal at tilsikre alle produktive Dele af Folket Medvirkning i dem, at delagtiggøre Arbejdsgivere og Arbejdere i Forvaltningen af dem og efter samfundsøkonomiske Grundsætninger at ordne Avlingen, Fremstillingen, Fordelingen, Forbruget, Prisansættelsen saavel som Ind- og Udførselen af Produkter af økonomisk Værdi. Erhvervs- og Bedriftsselskaber samt Sammenslutninger mellem dem kan, naar de forlanger det, indlemmes i Samfundshusholdningen.

§ 157.

Arbejdskraften staar under Rigets særlige Beskyttelse.

§ 158.

Det aandelige Arbejde, Forfatterretten, Opfinder- og Kunstnerretten nyder Rigets Beskyttelse og Forsorg.

Frembringelser af tysk Videnskab, Kunst og Teknik vil ved international Overenskomst være at hævde og beskytte ogsaa i Udlandet.

§ 159.

Forsamlingsfriheden til Værn og Fremme af Arbejdsbetingelserne og Bedriftsbetingelserne er sikret enhver og alle Erhverv. Alle Aftaler og Forholdsregler, som søger at indskrænke denne Frihed eller stille Hindringer i Vejen for den, er retsstridige.

§ 160.

Den, der som Funktionær eller Arbejder staar i et Tjeneste- eller Arbejdsforhold, har Ret til fornøden Frihed til Varetagelse af sine statsborgerlige Rettigheder og, forsaavidt Bedriften ikke i betydelig Grad skades derved, til at udøve de ham overdragne offentlige Æreshverv. Hvorvidt han bevarer sit Krav paa Godtgørelse, bestemmes ved Lov.